

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten (VNHG), gehouden op 29 september 2017 in het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum.

AANWEZIG

Er zijn voldoende vertegenwoordigers aanwezig van de deelnemende gemeenten.

Namens het dagelijks bestuur: de heer H.M.W. ter Heegde (voorzitter, burgemeester Heerhugowaard), de heer P.C. Tange (vice-voorzitter, burgemeester Wormerland), de heer mr. B. Nijman (secretaris/penningmeester, raadsgriffier Zaanstad), mevrouw ir. A.V. Baerveldt, (wethouder Velsen), mevrouw drs. H. Hafkamp (burgemeester Bergen) en mevrouw mr. C. Konijnenbelt (ambtelijk secretaris).

Voorts zijn aanwezig de heer J. Remkes, Commissaris van de Koning, en mevrouw J. Kriens, voorzitter Directieraad VNG.

WELKOMSTWOORD

De voorzitter heet alle aanwezigen van harte welkom. Een bijzonder welkom aan de heer Remkes, Commissaris van de Koning, en aan mevrouw Kriens, voorzitter van de VNG directieraad. Hij benoemt de functie van de VNHG als netwerkorganisatie, zonder de Noord-Hollandse gemeenten als groep te vertegenwoordigen. Hij noemt de relatie met de VNG en het werkbezoek dat mevrouw Kriens over enige tijd weer zal brengen aan de VNHG. De fusie met de Vereniging van Noord-Hollandse burgemeesters is bestendigd. Er zal in januari ook weer een burgemeestersdiner zijn, waarvoor deze keer ook de dijkgraven worden uitgenodigd. Het komend jaar staan verder bijeenkomsten op stapel over klimaatadaptatie en over het digitale stelsel voor de Omgevingswet. Voor dat laatste onderwerp worden de portefeuillehouders RO en ICT uitgenodigd, die zich kunnen laten vergezellen door een deskundige topambtenaar.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Broertjes, burgemeester van Hilversum. De heer Broertjes heet de aanwezigen welkom in het Instituut voor Beeld en Geluid, het kloppend hart van het Mediapark. Hilversum is een echte mediastad. De kunst is om dat te blijven. Er is veel concurrentie, met name internationaal. Het is tegelijk ook een risico, zoals bleek tijdens de gijzeling die niet lang geleden plaatsvond. Waakzaamheid en beveiliging zijn naar aanleiding daarvan versterkt.

BESPIEGELING DOOR DE COMMISSARIS VAN DE KONING

Vervolgens is het woord aan de heer Remkes. Hij noemt de functie van de VNHG als netwerkorganisatie prima en nuttig om inhoudelijke discussies te voeren. Wel adviseert hij ervoor te zorgen dat het ook een vereniging blijft waar leden elkaar tegenkomen. Het thema van vandaag is OV-knooppunten. Dat gaat over treinen en bussen maar het is ook druk in de lucht. Hopelijk wordt er snel een knoop doorgehakt over de ontwikkelingen van Schiphol en Lelystad. Dat vraagt creativiteit. De heer Remkes noemt ook de discussie over de gekozen burgemeester. Hij waarschuwt dat een beslissing om het stelsel te herzien niet licht mag worden genomen. Er is eerst een goede evaluatie nodig voordat je tot verbeteringen komt, om te vermijden dat het een fragmentarische aanpak wordt, zoals gebeurde bij de 3D-operatie en bij de ideeën over de opschaling van provincies en van gemeenten die minimaal 100.000 inwoners zouden moeten hebben. Denkend over de verdere ontwikkeling van de burgemeestersfunctie en het lokaal bestuur, is een aantal ontwikkelingen relevant. Ten eerste de afnemende vitaliteit van politieke partijen. Ten tweede de toenemende regionale samenwerking en de discussie over de democratische controle daarbinnen. Ten derde het feit dat er steeds minder regionale pers bestaat en steeds meer gebruik wordt gemaakt van sociale media. Ten vierde de electorale volatiliteit en versnippering. Tot slot de toenemende rol van veiligheidsvraagstukken, die in elk geval in potentie in elke gemeente spelen. Deze ontwikkelingen beïnvloeden het functioneren van de lokale politiek en het lokale bestuur. Er is niets mis met de huidige burgemeestersbenoeming, waarbij wordt geselecteerd op kwaliteit. De burgemeester heeft met de huidige procedure de meerderheid van de raad achter zich. Het is de vraag wat het nieuwe kabinet op dit punt gaat doen. De heer Remkes is niet principieel tegen een gekozen burgemeester. We is er een aantal vragen te beantwoorden. Wat wordt de verhouding tussen de gekozen burgemeester en de eveneens gekozen raad? Wat worden de bevoegdheden van een gekozen burgemeester? En hoe zal de verhouding zijn tussen de burgemeester en de wethouders; wordt het een door de burgemeester zelf samen te stellen team? Wordt een tussentijdse ontbinding van de raad mogelijk? Gaat een gekozen burgemeester een beter lokaal bestuur opleveren? Vooralsnog lijkt het beter het huidige systeem nog een tijd overeind te houden.

VNG-ZAKEN

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Kriens. Zij is het eens met de heer Remkes dat je niet zomaar één steentje uit het systeem kunt halen. Niet is taboe maar het is wel zaak de samenhang van het systeem voor ogen te houden. De moeite die politieke partijen hebben om leden en vooral actieve leden te vinden, is wel een heel urgent probleem. Mevrouw Kriens vertelt over de gesprekken die de VNG, het IPO en de UvW gezamenlijk voeren met het rijk. Er wordt gesproken over de investeringsagenda. Op bijvoorbeeld het punt van klimaatadaptatie zijn er veel lokale en regionale acties in gang gezet door alle drie de lagen heen. Het kabinet zou die moeten versterken en daar niet doorheen lopen met weer een eigen lijn. Klimaat wordt beslist een speerpunt. De VNG vindt dat wonen daar ook bijhoort.

Een ander punt dat besproken is, is de samenwerking tussen de verschillende overheden. In plaats van te hakketakken zou je de opgave als uitgangspunt moeten nemen. Dan zoeken naar de daarbij passende samenwerking. Voor de doelen van 'Parijs' moet je wel programmatisch samenwerken. Hiervoor is een sterker BZK nodig. Dat ministerie zou 'interbestuurlijke spelregels' kunnen maken. Bijvoorbeeld mede-ondertekening door de minister van binnenlandse zaken en een vorm van arbitrage.

Op financieel gebied gaan de gemeenten mee in de grote bewegingen. Gemeenten hebben in de crisis heel veel ingeleverd: 20% op de begroting, 23 % minder ambtenaren. Het rijk gaat nu weer meer investeren, dan zouden ook de gemeenten meer armslag moeten krijgen. Op deze inbreng is welwillend gereageerd. Maar: the proof of the pudding is in the eating. Nu vlak voor de verkiezingen is het niet opportuun om een eigen belastinggebied te bespreken. Dit blijft wel een wens.

De heer Wagner (wethouder Den Helder) vindt dat de discussie over de gekozen burgemeester en vitaal lokaal bestuur erg top down wordt gevoerd, terwijl lokale partijen nu juist opkomen. Misschien is een departementaal stelsel beter. Mevrouw Kriens antwoordt dat de verbinding met de nationale partijen duidelijk vermindert maar herhaalt dat je het hele systeem in ogenschouw moet nemen. Een punt van aandacht is ook het risico op ondermijning, bijvoorbeeld als er personen worden verkozen die een strafblad hebben. Het is de vraag hoe weerbaar we zijn op dat punt. Op een vraag van mevrouw Van Kampen, burgemeester van Schagen, stelt mevrouw Kriens dat samenwerking tussen overheden ook betrekking heeft top de samenwerking met uitvoeringsorganen als het UvW. Technologie kan daarbij een hulpmiddel zijn.

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

1. **Opening**

De voorzitter opent het huishoudelijke deel van de vergadering.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Verslag van de Algemene Ledenvergadering, gehouden op vrijdag 9 september 2016 in Haarlem

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag vertelt de heer Wagner dat in Den Helder de kwaliteit van de winkels toeneemt en dat diverse organisaties daarin goed samenwerken.

3. Jaarverslag van de Vereniging over 2016

Het jaarverslag van de VNHG over 2015 wordt met algemene instemming vastgesteld.

4. Verslag van de kascommissie, goedkeuring van de exploitatierekening 2016 en de balans per 31 december 2016 van de Vereniging en vaststelling van de jaarbegroting 2018

De kascommissie laat weten dat de stukken in orde zijn en adviseert de vergadering om het bestuur décharge te verlenen. De voorzitter concludeert, onder dankzegging voor het werk dat de kascommissie heeft gedaan, dat de exploitatierekening 2016 wordt goedgekeurd en dat de jaarrekening wordt vastgesteld. Ook de begroting 2018 wordt met algemene instemming vastgesteld.

5. Benoeming leden van de kascommissie voor het jaar 2018

Als leden van de kascommissie voor het komend jaar worden benoemd:

De heer T.J. Romeyn, burgemeester van Heiloo

Mevrouw Van der Weele, wethouder van Ouder-Amstel

De heer G.J. Nijpels, burgemeester van Opmeer

Presentatie door JAAP VAN OPSTAL, programmamanager OV-knooppunten bij de PROVINCIE NOORD-HOLLAND

De heer Van Opstal vertelt dat Noord-Holland inzet op het goed benutten van de beschikbare ruimte rond stations. Daarmee kan landschap worden gespaard en autoverkeer worden verminderd. Deze ontwikkeling is gestart in de Structuurvisie 2010 en in 2015 is er een programma van gemaakt. Het doel is drieledig:

1. de intrinsieke waarde van de ov-knooppunten vergroten en synergie versterken
2. de stationsomgeving verbeteren
3. beter benutten van de bestaande ruimte.

Een reeks samenhangende knooppunten vormt een corridor. Er zijn in Noord-Holland drie corridors: de Zaanse corridor, de Kennemer corridor en de Schiphol-corridor. Hierop liggen 60 knooppunten, waarvan de helft actief wordt ontwikkeld. De context is complex. Betrokken zijn onder andere

gemeenten, provincie, rijk, ontwikkelaars en de MRA. Er is afstemming nodig tussen beleidsdossiers en ook lokale keuzes moeten zo worden gemaakt – gematcht – dat er meerwaarde ontstaat in plaats van tegenstellingen. De provincie heeft een rol als expert en stelt kennis beschikbaar. Daarnaast heeft de provincie een coördinerende en verbindende rol, samen met de gemeenten. Als eerste is inzicht en overzicht nodig van wat er speelt op een knooppunt en welke besluiten op stapel staan. Vervolgens komen de keuzes en ambities voor de korte en de lange termijn in beeld. Uiteindelijk moet dit worden uitgewerkt in projecten, waarbij steeds de vraag is wie het initiatief neemt en wie de shareholders en stakeholders zijn. Een ambitie is om toeristen beter de weg te laten vinden naar de groen. Bijvoorbeeld door één dagticket voor Amsterdam en omgeving te introduceren.

Presentatie door HEIKE LUITEN, directeur Noord-Holland bij de NS

Mevrouw Luiten dankt het bestuur voor de uitnodiging een presentatie te houden. Ze is het eens met de heer Van Opstal dat ontwikkeling van de OV-knooppunten alleen lukt door samenwerking. Uitgaande van de reis van deur tot deur zitten mensen 65% van de reis niet in de trein. 20% van de reistijd wordt doorgebracht op een station. Voorheen was reizen met de trein een belevenis en werden mooie stations ontworpen. Rond de jaren negentig begon men de trein als second best te beschouwen en werd aan stations minder aandacht besteed, vooral aan de achterkanten van stations. Vanaf de jaren tien is de trend weer monumentale stations te bouwen, die een prettige omgeving zijn voor de reiziger. Zoals de (vernieuwde) stations van Rotterdam, Amsterdam, Utrecht en Arnhem.

Mevrouw Luiten noemt een aantal trends.

1. Internationalisatie en groei van het aantal reizigers. In Noord-Holland groeien sommige reizigersstromen en andere krimpen. Voor beide kan een goed OV-knooppunt een oplossing zijn en daarmee het OV op peil houden.
2. De auto wordt minder belangrijk. Fietsparkeren rond stations daarentegen is een hot item.
3. Healthy Urban Living: goede kwaliteit van de publieke ruimte.
4. Veiligheid. Er is meer agressie en een terroristische dreiging.

80% van de reizigers gebruikt 20% van de stations. Na de grote en middelgrote stations zijn nu de kleine stations aan de beurt. Die moeten passen in de omgeving en een impuls geven aan het reizen per trein. Er wordt gezocht naar ‘beleving’ op stations, door er bijvoorbeeld een bibliotheekfiliaal of een kapper te vestigen. Mevrouw Luiten adviseert de gemeenten keuzes te maken op basis van een beeld van de totale corridor. Bekijk ook vanuit dat grotere geheel hoe voorzieningen goed kunnen worden verdeeld. De heer Van Opstal voegt daaraan toe dat het goed is die keuzes ook te verankeren voor de lange termijn. De heer Wagner vraagt naar de verdeling tussen de NS en Prorail. Mevrouw Luiten antwoordt dat de NS de treinen rijdt en de station exploiteert, terwijl Prorail de bouwer is. Ze adviseert met beide organisaties tegelijk te overleggen. Mevrouw Stam (wethouder Heerhugowaard) heeft eenzelfde vraag over de provincie en het ministerie. De heer Van Opstal antwoordt dat provincie en

ministerie elkaar goed weten te vinden. Op dit moment wordt geïnventariseerd welke investeringen in welke knooppunten gepland zijn. Voor de ene corridor is de alliantie sterker dan voor de andere. Op een vraag van de voorzitter vertelt de heer Van Opstal dat het de bedoeling is een paar keer per jaar afstemming te organiseren voor alle corridors. De voorzitter vraagt of er dan ook geld beschikbaar is, aangezien het een speerpunt van de provincie is. De heer Van Opstal adviseert de gemeenten eerst een deel voor eigen rekening te nemen en dan de provincie en het ministerie van I&M te benaderen. Op een vraag van mevrouw Hafkamp (burgemeester Bergen) vertelt mevrouw Luiten dat voor de gebieden waar het aantal reizigers groeit nieuwe treinen worden ingezet een pilot wordt gedaan met spoorboekloos rijden. Misschien dat er bij Schiphol lightrail gaat worden gebruikt. Daar waar het aantal reizigers krimpt heeft de NS wel een maatschappelijke verantwoordelijkheid maar er is ook een rendable product nodig. Dat is een dilemma waarover een gesprek moet worden gevoerd, om te verkennen hoe het aantal reizigers op peil te houden en of er alternatieven zijn. Waar het voor de NS niet rendabel is het dat mogelijk wel voor een andere vervoerssoort.

Tot slot bedankt de voorzitter alle sprekers en dankt de gemeente Hilversum voor de gastvrijheid.